

Justis- og beredskapsministeren
postmottak@jd.dep.no
beate.engeland@jd.dep.no

Deres ref.:
Vår ref.: 316113

Dato: 23. februar 2022

Advokataksjonen

Vi viser til justisministerens brev av 18. februar 2022, som også ble lagt ut i pressemelding på departementets nettsider samtidig som vi mottok det.

Vi er svært glade for at justisministeren nå åpner for å følge opp vårt forslag om å la en nøytral tredjepart bringes inn for gjennom mekling å forsøke å hjelpe oss å finne en løsning på konflikten. Det kommer vi tilbake til nedenfor.

Først finner vi imidlertid grunn til å kommentere noen punkter i brevet.

Vi mener det er uheldig at justisministeren i en politisk konflikt med Advokatforeningen om betingelsene for borgernes krav på forsvarlig rettshjelp og advokatenes rolle i den offentlige rettshjelpsordningen, hevder at aksjonen kan rammes av og derfor i prinsippet være straffbar etter boikottloven og/eller konkurranseloven.

Det er for det første synspunkter som Advokatforeningen bestrider.

For det andre er det rettslig problematisk at justisministeren uttrykker seg slik i et offentlig brev. I brevet vises det til EMK artikkel 6 om rettferdig rettergang. Som kjent er det staten, ikke borgerne, som er pliktsubjektet etter EMK. Etter artikkel 6 er staten blant annet forpliktet til å respektere uskyldspresumsjonen. Offentlige uttalelser fra en justisminister som antyder straffeskyld i en konkret sak – som det eventuelt hører under henholdsvis Konkurransetilsynet og domstolene å ta stilling til – utfordrer uskyldspresumsjonen. Det utfordrer også den grunnleggende maktbalansen mellom de utøvende og dømmende organer. Tilbakeholdenhet med antydning om bruk av makt er også viktig når den som utsettes for beskyldningen, Advokatforeningen, står i en politisk konflikt med nettopp regjeringen om det som er akutte mangler i en rettshjelpsordning som justisministeren er politisk ansvarlig for.

Når justisministeren først har uttalt seg slik, er det nødvendig for oss å håndtere saken og vi har bedt om et møte med Konkurransetilsynet, som vil finne sted allerede fredag.

Når det gjelder aksjonens tema, forstår vi at det er tidligere regjeringer som har hovedansvaret for at

rettshjelpsordningen er så lite bærekraftig som den er nå. Vi er glade for at dagens regjering raskt var villig til å gjøre noen av de nødvendige endringer. Men dette er ikke tilstrekkelig til å ivareta rettshjelpsbehovet fremover.

Advokatforeningens aksjon har nettopp som mål å sikre at staten i fremtiden oppfyller sin forpliktelse til å sikre alle en rettferdig rettergang. Vi viser i den forbindelse til [vårt notat av 8. desember 2021 til departementet](#), der vi i vårt innspill til budsjettet for 2023 gir en grundig redegjørelse både for dagens tilstand og for hva som må gjøres for å utbedre rettshjelpsordningen og gjøre den bærekraftig.

I motsetning til hva statsrådets brev gir inntrykk av, har Advokatforeningen vist stor vilje til å akseptere en skrittvis utbedring av en uholdbar situasjon. Vi har i den sammenheng kommet med konkrete forslag til hvordan dette kan gjøres. Behovet er godt dokumentert i vårt notat, og det er også støttet offentlig av Dommerforeningen, Domstoladministrasjonen og en rekke domstolledere. Med utgangspunkt i justisministerens erkjennelse av at dagens tilstand er uholdbar, bør en endring også være fullt mulig å realisere.

I mangel av forhandlingsrett, har Advokatforeningen ikke noe annet valg enn å aksjonere slik vi nå gjør på en forholdsmessig måte, for å sikre våre medlemmers krav på rimelige arbeidsvilkår når de forutsettes å yte forsvarlig rettshjelp. Det er bare på den måten vi sikrer borgere og domstoler den kvalitet og kapasitet som er nødvendig i den offentlige rettshjelpsordningen.

Justisministeren minner i brevet Advokatforeningen og våre medlemmer om våre egne etiske regler, og viser til avtalerettslige forpliktelser i sin omtale av aksjonen. Dette synes å bygge på en misforståelse av innholdet i våre etiske regler og hva advokatens rolle er.

For det første følger det av advokatetikken at advokaten selv velger om hun vil påta seg et oppdrag. Det prinsippet gjelder også advokater som er antatt som faste forsvarere både ved Høyesterett og de andre domstolene. Advokatene har heller ingen kontraktsforpliktelse overfor staten til å påta seg noen enkeltoppdrag. Den avtaleforpliktelse advokaten påtar seg, er overfor den klient som advokaten påtar seg å representere. Det gjelder også i saker der klienten har krav på at det offentlige dekker utgiftene til advokatbistand. Advokaten får ikke noe kontraktsforhold til staten i de tilfellene. Tvert imot skal advokaten opptre uavhengig av staten (og andre) i sin varetakelse av klientens interesser i den enkelte sak.

For det andre skal advokaten generelt bidra til å fremme rett og hindre urett. I den enkelte klients sak plikter advokaten å sette seg ordentlig inn i saken og drive denne med den omsorg og det tempo som god prosesskikk tilsier. Advokatforeningens krav til Justisdepartementet reflekterer nettopp at det under dagens offentlige rettshjelpsordning i svært mange saker ikke er mulig for advokatene å gi slik forsvarlig rettshjelp som god advokatskikk krever at klientene skal få. Vår aksjon har som mål å oppnå rammer som gjør det mulig for våre medlemmer å fremme rett og hindre urett også i de sakene der klienten har krav på at det offentlige dekker utgiftene til rettshjelp.

Det er statsrådets ansvar å sørge for at ordningen har slike rammer, og å foreta nødvendige endringer når det viser seg at det ikke er tilfelle.

Advokatforeningen fastholder at den eneste måten å sikre dette på over tid, er å gjøre som justisministeren tok til orde for, da hun som stortingsrepresentant stilte [et spørsmål til daværende](#)

[justisminister:](#)

«Fastsettelse av den offentlige salærsatsen eller de ulike stykkprisene er i dag ikke gjenstand for reelle forhandlinger med Advokatforeningen. Dette står i motsetning til f.eks. takstfastsettelse for privatpraktiserende leger jf. 2.4.17 i statsbudsjettet. Forhandlingsrett vil skape gode beslutningsgrunnlag hvor konsekvensene av ulike innretninger på satsene i større grad blir tilstrekkelig belyst.»

Som nevnt innledningsvis, setter vi stor pris på at justisministeren i sitt brev åpner for å trekke inn en nøytral tredjepart som gjennom mekling kan å forsøke å hjelpe oss å finne en løsning på konflikten. Vi ser frem til en slik prosess.

Et krav om at Advokatforeningen skal avblåse aksjonen som betingelse for å gå i en mekling, fremstår verken som rimelig eller nødvendig i denne konflikten. Fra Advokatforeningens side har vi vært opptatt av forholdsmessighet i aksjonen. Med hensyn til forholdsmessighet i den enkelte sak, har dette vært ivare tatt av den integrerte [dispensasjonsordningen](#). Gjennom den har det hittil kommet søknader om dispensasjon i fem saker, der dispensasjonsutvalget har funnet vilkårene oppfylt i samtlige, og følgelig innvilget dispensasjon. Advokatforeningen har også hatt for øyet den mer overordnede forholdsmessigheten av aksjonen, med hensyn til Høyesterett som instans. Dette er noe vi har hatt som tema i den løpende, gode dialogen vi har hatt med Høyesterett under aksjonen. I lys av aksjonens varighet og av det statistisk uvanlig høye antall straffesaker som etter hvert har blitt henvist til behandling i perioden, anbefalte foreningen nylig å unnta et utvalg på 13 av de henviste sakene fra aksjonen. Se blant annet omtale av dette i [Advokatbladet](#).

Advokatforeningen fastholder at riksmekleren er det beste alternativ for mekling i saken, sett hen til hans kompetanse og erfaring i slike saker. Riksmekleren har [gjennom media](#) gitt uttrykk for at det er en mulighet. Vi er enige med justisministeren i at vår konflikt ikke er en arbeids- eller lønnskonflikt i tradisjonell forstand. Det vil den selvsagt heller ikke bli, ved at vi lar Riksmekleren mekle. Men dersom justisministeren har forslag til andre egnede kandidater, er vi selvsagt villig til å vurdere det.

Vi håper på denne bakgrunn at vi så snart som mulig kan komme i dialog om en konstruktiv måte å løse konflikten på, idet vi igjen vil foreslå at Advokatforeningen og Justisdepartementet i fellesskap henvender oss til riksmekleren med forespørsel om å mekle mellom oss.

Dersom det fra justisministerens og departementets side er behov for ytterligere dialog om dette, inviterer vi gjerne til Advokatforeningens nye lokaler i Universitetsgata 9.

Med vennlig hilsen

Jon Wessel-Aas
leder